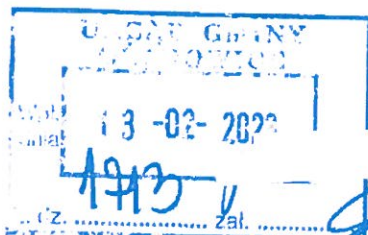

WOJEWODA ŚLĄSKI

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach	
Data wpływu:	20-02-2023
Znak sprawy	184.9013
Prowadzący sprawę	P...

Katowice, 8 lutego 2023 r.

PSIa.431.9.2022

Pan
Grzegorz Czapla
Wójt Gminy Ożarowice

Na podstawie art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej¹ przekazuję Panu w załączeniu wystąpienie pokontrolne zawierające zalecenia pokontrolne dotyczące kontroli przeprowadzonej w dniach 30.11.2022 r. – 12.12.2022 r. w Gminie Ożarowice, przez pracowników Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, w zakresie oceny prawidłowości realizacji zadania zleconego z zakresu administracji rządowej, polegającego na ocenie prawidłowości ustalania uprawnień i wypłacania świadczeń opiekuńczych w okresie od 1 lipca 2021 r. do 30 czerwca 2022 r.

Z up. WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

Marcin Czapla
Dyrektor Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Adresat.
2. Aa.

Załączniki:

1. Wystąpienie pokontrolne.
2. Informacja o dokonanych zmianach.

¹t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 224 ze zm.

WOJEWODA ŚLĄSKI

Katowice, 8 lutego 2023 r.

PSIa.431.9.2022

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

ŚLĄSKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w KATOWICACH
ul. Jagiellońska 25
40-032 Katowice

I. Dane organizacyjne przeprowadzenia kontroli

Zakres kontroli:

Prawidłowość realizacji zadania z zakresu administracji rządowej polegającego na ustalaniu i wypłacie świadczeń opiekuńczych w okresie od 1 lipca 2021 r. do 30 czerwca 2022 r.

Jednostka kontrolowana:

Gmina Ożarówice
ul. Dworcowa 15
42-625 Ożarówice

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach
ul. Zwycięstwa 21
42-624 Tąpkowice

Kierownik jednostki kontrolowanej:

Grzegorz Czapla - Wójt Gminy Ożarówice
Ewa Furtak - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach.

Zespół kontrolerów i numery upoważnień:

- - inspektor wojewódzki, kierujący zespołem kontrolerów, upoważnienie nr PS Ia.0030.20.2022 z dnia 22.11.2022 r.
- - inspektor wojewódzki, upoważnienie nr PS Ia.0030.21.2022 z dnia 22.11.2022 r.

Podstawa prawna do przeprowadzenia kontroli:

- art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹,
- art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej²,
- art. 20 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych³.

Termin kontroli:

od 30.11.2022 r. do 14.12.2022 r.⁴

II. Ocena ogólna zakresu skontrolowanej działalności

¹ T. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 135 ze zm.

² T. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 224.

³ T. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 615 ze zm. - zwana dalej ustawą o świadczeniach rodzinnych lub ustawą materialną.

⁴ Czynności kontrolne w OPS: od 30.11.2022 r. do 01.12.2022 r., 05.12.2022 r. do 06.12.2022 r. i 9.12.2022 r. do 12.12.2022 r.

Ocena ogólna:

Oceniam **negatywnie**, działania podejmowane w Gminie Ożarówice, w tym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ożarówicach⁵, pod względem kryterium legalności i rzetelności w zakresie prawidłowości realizacji zadania z zakresu administracji rządowej polegającego na ustalaniu i wypłacie świadczeń opiekuńczych.

Komórka wykonująca zadania z zakresu objętego kontrolą:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach

Uzasadnienie oceny ogólnej:

Powyższa ocena ogólna wynika z poniżej przedstawionych ocen częściowych.

W kontrolowanym okresie wystąpiły nieprawidłowości, które miały istotny wpływ na oceny częściowe, a które są wskazane w poszczególnych rozdziałach przedmiotowego dokumentu. W szczególności dotyczyły:

- prowadzenia postępowań administracyjnych w przedmiocie ustalania uprawnień do świadczeń opiekuńczych tj.: nieprawidłowego ustalenia dochodu rodziny w 1 przypadku, uchylecia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego z datą wsteczną w 1 przypadku, braku utrwalenia w aktach sprawy obowiązku wynikającego z art. 14 § 2 *kpa* w 8 przypadkach,
- nieprawidłowo określonej daty wpływu wniosku elektronicznego do organu w 1 przypadku,
- nieprawidłowości w decyzjach administracyjnych nie mających wpływu na przyznanie świadczenia dot.:
 - podstawy prawnej decyzji administracyjnej zawierającej przepisy niedotyczące danego rozstrzygnięcia w 1 przypadku,
 - podstawy prawnej decyzji administracyjnej zawierającej przepisy dotyczące danego rozstrzygnięcia bez wyszczególnienia ustępów i punktów artykułu *ustawy materialnej* w 16 przypadkach,
 - nieprawidłowego oznaczenia strony postępowania w 2 przypadkach,
 - niedostatecznego uzasadnienia decyzji administracyjnych w 5 przypadkach,
 - wskazania w podstawach prawnych wydanych decyzji skrótu „*kpa*” bez rozwinięcia tego aktu prawnego oraz podania jego aktualnego publikatora w 33 przypadkach,
 - podstawy prawnej decyzji administracyjnej niezawierającej przepisu *ustawy materialnej*, który daje organowi dyspozycję do stosowania przepisów *ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. - K.p.a* w 33 przypadkach,

⁵ Zwany dalej Ośrodek/OPS/OPS w Ożarówicach/organ/organ właściwy.

- rozbieżności w numerach nadawanych sprawie z rejestru wpływających wniosków prowadzonym w organie, a numerami widniejącymi w decyzjach administracyjnych w 26 przypadkach,
- wypłaty pierwszego należnego stronie świadczenia przed skutecznym doręczeniem stronie decyzji administracyjnej w 1 przypadku,
- podwójnie wypłaconego świadczenia w maju 2022 r. w 11 przypadkach,
- wypłata dokonana niezgodnie z terminem określonym w decyzji administracyjnej w 11 przypadkach,

Jak również wystąpiły nieprawidłowości, które z uwagi na kryteria i próg istotności nie miały wpływu na oceny cząstkowe. W szczególności dotyczyły:

- pominięcia wskazania w podstawie prawnej upoważnienia wydanego do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych przepisu ustawy o świadczeniach rodzinnych, który stanowi podstawę do ww. czynności w 1 przypadku.

III. Oceny cząstkowe skontrolowanej działalności w badanym obszarze, ze wskazaniem ustaleń, na których zostały oparte.

A. Obszar kontroli:

Umocowanie jednostki do realizowania zadania.

Ocena cząstkowa danego obszaru:

Działania podejmowane przez jednostkę w przedmiotowym zakresie pod względem kryterium legalności i rzetelności oceniam **pozytywnie**.

W trakcie kontroli ustalono nieprawidłowość, która z uwagi na kryteria i próg istotności nie miała wpływu na oceny cząstkowe, a dotyczyła niewskazania w podstawie prawnej upoważnienia wydanego do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych, przepisu ustawy o świadczeniach rodzinnych, który stanowi podstawę do ww. czynności w 1 przypadku.

Komórka wykonująca zadania z obszaru objętego kontrolą:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Ustalenia, stanowiące podstawę do oceny:

Kontrola miała na celu ocenę prawidłowości realizacji zadania z zakresu administracji rządowej

polegającego na ustalaniu i wypłacie świadczeń opiekuńczych tj. zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, którego wykonanie zlecono gminie na mocy ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Ww. zadanie w Gminie Ożarówice realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach utworzony na mocy Uchwały nr X/44/90 z dnia 27 lutego 1990 r. Gminnej Rady Narodowej w Tapkowicach.

W kontrolowanym okresie w OPS funkcjonowały następujące akty wewnętrzne regulujące działania Ośrodka w zakresie realizacji zadań związanych z ustawą o świadczeniach rodzinnych:

Statut:

- wprowadzony uchwałą nr XVII.303.2020 Rady Gminy Ożarówice w sprawie uchwalenia Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach z dnia 1 lipca 2020 r.

W § 2 ust. 2 Statutu Ośrodka określono, że przedmiotem działalności Ośrodka są m.in. zadania wynikające z innych ustaw: ustalanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Regulamin Organizacyjny:

- wprowadzony Zarządzeniem nr 2/2016 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach, zmieniony Zarządzeniem nr 5.2020 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach z dnia 30 grudnia 2020 r., Zarządzeniem nr 2.2022 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach z dnia 30 czerwca 2022 r.

Regulamin Organizacyjny jest prawidłowy i zawiera zadanie dot. przyjmowania i rozpatrywania wniosków o przyznanie świadczeń rodzinnych, w tym świadczeń opiekuńczych przypisane Działowi Świadczeń Rodzinnych Ośrodka.

W kontrolowanym okresie do realizacji zadania z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych wyznaczono 2 pracowników OPS. Zakresy obowiązków pracowników zawierały informację o realizacji zadania z kontrolowanego zakresu. W wydanie jednego rozstrzygnięcia w sprawie wniosku o świadczenie opiekuńcze zaangażowane były 2 lub 3 osoby tj. jeden lub dwóch pracowników Działu Świadczeń Rodzinnych oraz Kierownik Ośrodka, który wydawał decyzje administracyjne.

Do realizacji ww. zadań nie zatrudniano osób na podstawie umów cywilno-prawnych.

Na podstawie dyspozycji zawartej w art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych Wójt Gminy Ożarówice udzielił upoważnienia w następującym zakresie:

- – inspektorowi ds. świadczeń rodzinnych i wychowawczych w Ośrodku Pomocy Społecznej do prowadzenia postępowań, w zakresie świadczeń

rodzinnych i jednorazowych świadczeń z ustawy „Za życiem”. Upoważnienie udzielone zostało zarządzeniem nr WG.0050.137.2019 z dnia 27 maja 2019 r.

- – referentowi ds. świadczeń rodzinnych w Ośrodku Pomocy Społecznej do prowadzenia postępowań: w zakresie świadczeń rodzinnych, zadań określonych w przepisach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wydawania rozstrzygnięć z wyłączeniem decyzji oraz przekazywania informacji o przyznaniu świadczeń „Dobry Start”. Upoważnienie udzielone zostało zarządzeniem nr WG.0050.609.2021 z dnia 25 maja 2021 r.

Zarządzeniem nr 20/2004 z dnia 26 kwietnia 2004 r. Wójt Gminy Ożarówice udzielił upoważnienia Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach na podstawie art. 31, art. 39 ust.1 ustawy z dnia 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym w związku z art. 20 ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych w zakresie prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych. W podstawie prawnej ww. upoważnienia nie powołano art. 20 ust. 3 ustawy dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, który stanowi podstawę do ww. czynności.

Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Wójta Gminy Ożarówice cyt.: „*W odniesieniu do spraw z zakresu świadczeń rodzinnych właściwość rzeczowa organu została prawidłowo określona stosowanie do treści art. 20 ust 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych, zgodnie z którym postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych prowadzi organ właściwy. Z treści zarządzenia wynika upoważnienie dla Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej, co nie pozostaje w kolizji z treścią art. 20 ust. 3, bowiem treść zarządzenia wskazuje, że Wójt w przedmiotowym zakresie nie będzie działał samodzielnie, ale czynności te będzie wykonywał Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. Pominięcie ust. 3 w żadnym wypadku nie wpływa na ewentualną wątpliwość co do wskazania właściwej osoby uprawnionej do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych.*”

Umocowania prawne Kierownika Ośrodka oraz pracowników realizujących kontrolowane zadanie, do prowadzenia postępowań, wydawania decyzji administracyjnych są prawidłowe, zgodne z wymogami i obowiązującymi przepisami prawa.

W okresie objętym kontrolą nie wpłynęła żadna skarga dotycząca funkcjonowania jednostki w zakresie realizacji zadania objętego kontrolą.

Wszystkie decyzje odmawiające prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wydane przez Ośrodek zostały zaskarżone do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach. W wyniku ich rozpatrzenia SKO w Katowicach uchyliło 4⁶ decyzje, przyznając wnioskodawcom prawo do świadczeń, a 1⁷ decyzja została utrzymana w mocy. W 1⁸ przypadku SKO w Katowicach wydało

⁶ Decyzja nr: OPS.ŚR.4702.1.17.258.21 z 30.12.2021 r., OPS.ŚR.4702.1.17.266.21 z 30.08.2021 r., OPS.ŚR.4702.1.18.184.22 z 6.04.2022 r., OPS.ŚR.4702.18.260.22 z 25.07.2022 r.

⁷ Decyzja nr OPS.ŚR.4702.17.2569.21 z 7.09.2021 r.

⁸ Decyzja nr OPS.ŚR.4702.1.17.300.21 z 14.10.2021 r.

postanowienie o stwierdzeniu uchybienia terminu do wniesienia odwołania, które strona postępowania zaskarżyła do WSA. Na dzień rozpoczęcia czynności kontrolnych ww. skarga nie została rozpatrzona.

W czasie pandemii tj. w okresie objętym kontrolą _____ uczestniczyła w szkoleniu e-learningowym z zakresu: „Świadczenia rodzinne a specustawa o pomocy obywatelom Ukrainy” organizowanym przez Ośrodek Twórczej Interwencji w Krakowie. _____ uczestniczyła w darmowych webinarach organizowanych głównie przez Ośrodek Twórczej Interwencji w Krakowie.

Do obsługi świadczeń rodzinnych Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach korzysta z programu firmy ZETO Spółki z o. o. z siedzibą w Katowicach, przy ulicy Owocowej 1 na podstawie corocznie zawieranych umów licencyjnych. W kontrolowanym okresie obowiązywały 2 umowy licencyjne zawarte na okresy: od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. i od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r., które dotyczyły oprogramowania „świadczenia rodzinne - Familia” stanowiącego system dziedziny wykorzystywany do realizacji kontrolowanego zadania.

Osoby odpowiedzialne za wykonywanie zadań z danego obszaru kontroli w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości:

Grzegorz Czapla - Wójt Gminy Ożarowice

B. Obszar kontroli:

Postępowanie administracyjne.

Ocena częściowa danego obszaru:

Działania podejmowane przez jednostkę w przedmiotowym zakresie pod względem kryterium legalności i rzetelności oceniam **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.**

W kontrolowanym okresie wystąpiły nieprawidłowości, które miały istotny wpływ na oceny częściowe, a które są wskazane w poszczególnych rozdziałach przedmiotowego dokumentu. W szczególności dotyczyły:

- prowadzenia postępowań administracyjnych w przedmiocie ustalania uprawnień do świadczeń opiekuńczych tj.: nieprawidłowego ustalenia dochodu rodziny w 1 przypadku, uchylenia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego z datą wsteczną w 1 przypadku, braku utrwalenia w aktach sprawy obowiązku wynikającego z art. 14 § 2 *K.p.a* w 8 przypadkach,
- nieprawidłowo określonej daty wpływu wniosku elektronicznego do organu w 1 przypadku,
- nieprawidłowości w decyzjach administracyjnych nie mających wpływu na przyznanie świadczenia dot.:

- podstawy prawnej decyzji administracyjnej zawierającej przepisy niedotyczące danego rozstrzygnięcia w 1 przypadku,
- podstawy prawnej decyzji administracyjnej zawierającej przepisy dotyczące danego rozstrzygnięcia bez wyszczególnienia ustępów i punktów artykułu *ustawy materialnej* w 16 przypadkach,
- nieprawidłowego oznaczenia strony postępowania w 2 przypadkach,
- niedostatecznego uzasadnienia decyzji administracyjnych w 5 przypadkach,
- wskazania w podstawach prawnych wydanych decyzji skrótu „*kpa*” bez rozwinięcia tego aktu prawnego oraz podania jego aktualnego publikatora w 33 przypadkach,
- podstawy prawnej decyzji administracyjnej niezawierającej przepisu *ustawy materialnej*, który daje organowi dyspozycję do stosowania przepisów *ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. - K.p.a* w 33 przypadkach,
- rozbieżności w numerach nadawanych sprawie z rejestru wpływających wniosków prowadzonym w organie, a numerami widniejącymi w decyzjach administracyjnych w 26 przypadkach.

Komórka wykonująca zadania z obszaru objętego kontrolą:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Ustalenia, stanowiące podstawę do oceny:

W okresie od 1 lipca 2021 r. do 30 czerwca 2022 r. do organu właściwego wpłynęło 88⁹ wniosków o ustalenie prawa do świadczeń opiekuńczych¹⁰, 75¹¹ wniosków o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego, 11¹² wniosków o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego oraz 2¹³ wnioski o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego dotyczące okresu zasiłkowego 2021/2022.

Spośród 88 wniosków organ właściwy w 84 przypadkach wydał rozstrzygnięcia w formie decyzji administracyjnych, w 2 przypadkach podjął realizację decyzji przyznających świadczenia przekazanych wraz z wnioskiem przez inny organ, w 2 przypadkach wnioski o ustalenie prawa do świadczeń opiekuńczych przekazał według właściwości rzeczowej do Wojewody Śląskiego.

Do kontroli przyjęto próbe 31 unikatowych wniosków:

1. 14 wniosków w sprawie ustalenia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego, zakończonych przyznaniem prawa do wnioskowanego świadczenia,

⁹ Dane pochodzą z analizy przedkontrolnej przekazanej przez Wójta Gminy Ożarówice.

¹⁰ Zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego.

¹¹ Dane pochodzą z analizy przedkontrolnej przekazanej przez Wójta Gminy Ożarówice.

¹² Dane pochodzą z analizy przedkontrolnej przekazanej przez Wójta Gminy Ożarówice.

¹³ Dane pochodzą z analizy przedkontrolnej przekazanej przez Wójta Gminy Ożarówice

2. 4 wnioski w sprawie ustalenia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego zakończonych przyznaniem prawa do wnioskowanego świadczenia,
3. 6 wniosków w sprawie ustalenia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego zakończonych odmową prawa do wnioskowanego świadczenia,
4. 1 wniosek w sprawie ustalenia prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego prowadzonych w okresie zasiłkowym 2021/2022, zakończonych przyznaniem prawa do wnioskowanego świadczenia,
5. 1 wniosek w sprawie ustalenia prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego prowadzonych w okresie zasiłkowym 2021/2022, zakończonych odmową prawa do wnioskowanego świadczenia,
6. 1 wniosek w sprawie ustalenia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego zakończonych odmową prawa do wnioskowanego świadczenia,
7. 1 wniosek w sprawie realizacji decyzji ustalającej prawo do zasiłku pielęgnacyjnego otrzymanej z innej gminy wraz z aktami sprawy,
8. 1 wniosek w sprawie realizacji decyzji ustalającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego otrzymanej z innej gminy wraz z aktami sprawy,
9. 2 wnioski o ustalenie prawa do świadczeń opiekuńczych, które zostały przekazane do Wojewody Śląskiego na podstawie *art. 23a ustawy materialnej*.

Elementy próby w pkt 1. zostały wyłonię w drodze losowania z populacji 70 wniosków o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego za pomocą funkcji LOS(...) z programu Excel

Objęte kontrolą postępowania w sprawie świadczeń opiekuńczych wszczynane były w 29 przypadkach na podstawie wniosków złożonych w OPS w Ożarowice, sporządzonych zgodnie z wymogami *ustawy o świadczeniach rodzinnych* oraz *Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych*¹⁴. Wnioski te były rozpatrzone zgodnie z właściwością miejscową oraz złożone przez osoby do tego uprawnione. 28 (96,55 %) wniosków zostało złożonych w formie papierowej, a 1 (3,45 %) wniosek złożono w formie elektronicznej. 2 postępowania wszczęto na podstawie dokumentacji sprawy przekazanej do realizacji z innego organu.

Nieprawidłowo określono datę wpływu wniosku¹⁵, który strona wniosła do OPS w Ożarowicach drogą elektroniczną. Datę wpływu wniosku do organu oznaczono jako dzień wczytania wniosku

¹⁴ Dz. U. z 2017 r., poz. 1466 – zwane dalej rozporządzeniem do ustawy o świadczeniach rodzinnych.

¹⁵ Postępowanie nr SR.4702.17.184.21.

do programu dziedzinowego, a nie dzień jego wprowadzenia do systemu przez wnioskodawcę. Art. 61 § 3a K.p.a. stanowi, że datą wszczęcia postępowania wniesionego na żądanie strony drogą elektroniczną jest *dzień wprowadzenia żądania do systemu teleinformatycznego do organizacji publicznej*. Zgodnie z cytowanym przepisem, dniem wszczęcia postępowania jest dzień przesłania do systemu teleinformatycznego przez stronę wniosku w sprawie, a nie dzień jego wczytania oraz pobrania przez organ z systemu.

Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarówicach cyt.: „*Wniosek elektroniczny w systemie elektronicznym wpłynął 2021-08-16 o godz. 21:53 tj. o godzinie w której Ośrodek już nie pracuje. Pobranie e-dokumentu przez urzędnika nastąpiło po zalogowaniu się na empatii-aplikacja świadczenia rodzinne w dniu 17-08-2021r. i pieczętka z taką datą wpływu została umieszczona na wydruku pisma. Nie było to jednak celowe działanie a oczywista pomyłka. Oczywistym dla nas jest, że datą wpływu pism w postaci dokumentów elektronicznych na urzędową skrzynkę jest moment ich pojawienia się w systemie teleinformatycznym, a więc przesłania przez nadawcę oraz, że ma to wpływ na bieg terminów procesowych.(...).*”

Skutek: ryzyko niedochowania terminu załatwienia sprawy, terminu realizacji wypłaty świadczenia oraz ryzyko pozbawienia strony prawa do świadczenia za ten okres.

Postępowanie administracyjne dotyczące ustalenia prawa do świadczeń opiekuńczych rozpoczyna się w dniu doręczenia żądania do OPS w Ożarówicach w postaci wniosku o ustalenie prawa do świadczenia opiekuńczego. Na jego podstawie prowadzone jest postępowanie administracyjne kończące się wydaniem decyzji administracyjnej, którą w 1 przypadku strona postępowania odebrała osobiście w siedzibie OPS. W pozostałych 26 przypadkach decyzja doręczona była stronie przez operatora pocztowego.

Spośród 31 postępowań OPS w 27 przypadkach wydał rozstrzygnięcie w formie decyzji administracyjnej, w 2¹⁶ przypadkach na podstawie art. 25 ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych podjął realizację otrzymanej z innej gminy decyzji przyznającej świadczenie, w 2 przypadkach na podstawie art. 23a ustawy materialnej wniosek przekazał do Wojewody Śląskiego celem ustalenia czy w ww. przypadkach mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Przy ustalaniu prawa do świadczeń opiekuńczych OPS oparł się na dokumentach i załącznikach dołączonych do wniosków przez wnioskodawców lub pozyskanych samodzielnie przez Ośrodek. W powyższych postępowaniach administracyjnych organ dokonał weryfikacji zgodnie z art. 23b ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Analiza terminowości rozpatrywania wniosków wykazała, że we wszystkich postępowaniach zakończonych decyzją administracyjną postępowanie zostało zakończone w prawidłowym

¹⁶ Postępowania nr: ŚR.4702.17.212.22, ŚR.4701.18.175.22.

terminie określonym w art. 26 *ustawy materialnej* lub art. 35 *Kodeksu postępowania administracyjnego*¹⁷.

W ramach 29 skontrolowanych postępowań o ustalenie prawa do świadczeń opiekuńczych, wydano 33 decyzje administracyjne, w tym:

- 14 decyzji przyznających prawo do zasiłku pielęgnacyjnego,
- 4 decyzje przyznające prawo do świadczenia pielęgnacyjnego,
- 1 decyzję przyznającą prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego,
- 6 decyzji odmawiających prawo do świadczenia pielęgnacyjnego,
- 1 decyzję odmawiającą prawo do zasiłku pielęgnacyjnego,
- 1 decyzję odmawiającą prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego,
- 4 decyzje zmieniające wysokość przyznanego świadczenia pielęgnacyjnego,
- 2 decyzje uchylające prawo do świadczeń opiekuńczych.

W ramach 14 decyzji przyznających prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, prawo do tego świadczenia przyznano:

- w 2 przypadkach, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 *ustawy materialnej*, tj. niepełnosprawnemu dziecku,
- w 12 przypadkach, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 2 *ustawy materialnej*, tj. osobie niepełnosprawnej w wieku powyższej 16. roku życia, która legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

W ramach 4 (100%) decyzji przyznających prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, prawo do tego świadczenia przyznano na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 *ustawy materialnej*, tj. matce lub ojcu z tytułu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem.

W przypadku 4¹⁸ decyzji przyznających świadczenie pielęgnacyjne organ wydał decyzje zmieniające wysokość przyznanego świadczenia pielęgnacyjnego w związku z art. 17 ust. 3a – 3d *ustawy materialnej*.

Decyzją administracyjną¹⁹ przyznającą prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do tego świadczenia przyznano na podstawie art. 16a *ustawy materialnej*, tj. żonie z tytułu sprawowania opieki nad mężem. Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie wniosku i dokumentów złożonych przez stronę, dokumentów pozyskanych samodzielnie przez organ oraz rodzinnego wywiadu środowiskowego przeprowadzonego w oparciu art. 23 ust. 4e *ustawy materialnej*. W ww. postępowaniu prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego zostało ustalone stronie, spełniającej kryterium dochodowe określone w art. 5 ust. 2 w związku z art. 16a ust. 2 *ustawy materialnej*.

¹⁷ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2022r., poz. 2000 ze zm.) - zwany dalej K.p.a.

¹⁸ 2 decyzje wydane przez OPS w Ożarowie, 2 przez SKO w Katowicach.

¹⁹ decyzja nr OPS.ŚR.4702.18.23.21 z 7.10.2021 r.

W ramach objętych kontrolą 29 skontrolowanych postępowań w zakresie ustalenia prawa do świadczeń opiekuńczych, OPS wydał 8²⁰ decyzji administracyjnych odmawiających prawa do świadczeń opiekuńczych. W powyższych postępowaniach odmówiono prawa do świadczenia stronom, niespełniającym ustawowych przesłanek wynikających z *ustawy materialnej*. Przed wydaniem decyzji odmawiającej prawa do świadczenia opiekuńczego OPS na podstawie art. 10 i 79a K.p.a ustnie bądź telefonicznie zawiadomił strony postępowania o możliwości wypowiedzenia się co do zebranego materiału dowodowego oraz zgłoszenia żądań.

W ramach 29 postępowań administracyjnych w kontrolowanym okresie OPS wydał 2 decyzje uchylające prawo do świadczeń opiekuńczych.

Decyzje poddane kontroli zostały podpisane przez Kierownika Ośrodka działającego z upoważnienia Wójta Gminy Ożarówice. Ww. decyzje wskazywały jako organ właściwy Wójta Gminy Ożarówice, a także zawierały elementy składowe decyzji administracyjnej wskazane w art. 107 § 1 K.p.a. Niemniej jednak w części z nich występowały błędy, które nie miały wpływu na zasadność przyznanych świadczeń i ich wysokości.

W ramach 29 postępowań administracyjnych w kontrolowanym okresie nie została wydana decyzja o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń.

Wysokość przyznanych świadczeń opiekuńczych jest prawidłowa, zgodna z wysokością określoną w ustawie materialnej: w art. 16 ust. 4 dla zasiłku pielęgnacyjnego, w art. 16a ust. 6 dla specjalnego zasiłku opiekuńczego i w art. 17 ust. 3 – 3a dla świadczenia pielęgnacyjnego.

Decyzje administracyjne przyznające prawo do świadczeń opiekuńczych zawierały prawidłowo ustalony okres, na który przysługiwały, zgodny przepisami określonymi w *ustawie materialnej*.

W ramach dokonanej weryfikacji 29 postępowań administracyjnych pod względem ich prawidłowego prowadzenia, poszczególnych elementów decyzji administracyjnych dot. świadczeń opiekuńczych pod względem spełniania wymogów *ustawy materialnej* i zgodności z art. 107 K.p.a. stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Przypadki nieprawidłowego postępowania:

1. W przypadku postępowania administracyjnego²¹ organ właściwy wadliwie uchylił decyzję administracyjną poprzez wskazanie daty wstecznej, z którą nastąpiło uchylenie prawa do świadczeń. W dniu 5.04.2022 r. OPS wydał decyzję²² uchylającą prawo do zasiłku pielęgnacyjnego z dniem 1.04.2022 r. Datą uchylenia prawa winna być data wydania decyzji

²⁰ 1 decyzja odmawiająca prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, 6 decyzji odmawiających prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, 1 decyzja odmawiająca prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego.

²¹ Postępowanie nr ŚR.4701.17.204.21

²² Decyzja nr OPS.ŚR.4701.18.178.22 z dnia 5.04.2022 r.

uchylającej. W związku z powyższym organ wydający decyzję administracyjną niestosował zasady niedziałania prawa wstecz. Zgodnie z tą zasadą decyzja administracyjna uchylająca prawo do świadczenia może wywierać jedynie skutek ex nunc – z mocą od wydania decyzji, gdyż brak jest podstaw do uchylenia decyzji przyznającej świadczenia z mocą wsteczną (ex tunc). Stanowisko takie wyraził Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14.12.2012r., sygn. akt. I OSK 1099/12.

Przyczyna: Z wyjaśnień Kierownika OPS w Ożarówicach wynika, że cyt.: „zasiłek pielęgnacyjny został uchylony z datą wsteczną, gdyż strona w dniu 30.03.2022 r. Poinformowała tut. Ośrodek, iż od m-ca kwietnia będzie miała prawo dodatku pielęgnacyjnego z ZUS. Zasiłek pielęgnacyjny jest świadczeniem niepodzielnym w związku z tym, gdyby uchylenie nastąpiło od dnia wydania decyzji tj. 05.04.2022r. to wówczas strona miałaby prawo w okresie od 1-4.04. do zasiłku pielęgnacyjnego i należałoby jej w miesiącu kwietniu br. jeszcze wypłacić. Z kolei art. 16 ust. 6 wskazuje, iż osoba uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego nie może pobierać zasiłku pielęgnacyjnego. Wówczas świadczenie byłoby nienależnie pobrane. A klientka po to zgłosiła fakt nabycia uprawnień do dodatku pielęgnacyjnego aby już jej od m-ca kwietnia uchylić jej prawo do zasiłku pielęgnacyjnego.”

Skutek: funkcjonowanie w obrocie prawnym decyzji obarczonej wadą kwalifikowaną skutkującą jej uchyceniem w ramach postępowania organu II instancji.

2. W przypadku postępowań administracyjnych²³, które zakończyły się wydaniem decyzji odmawiających prawa do świadczeń opiekuńczych organ właściwy przed wydaniem rozstrzygnięcia na podstawie art. 10 i 79 Kpa zawiadomił strony postępowania o możliwości wypowiedzenia się co do zebranego materiału dowodowego oraz zgłoszenia żądań. OPS powyższego obowiązku dokonał ustnie lub telefonicznie czego nie utrzymał w aktach spraw, czym naruszył zasadę naczelną Kodeksu postępowania administracyjnego wyrażoną w art. 14 tegoż kodeksu tj. zasadę pisemności załatwiania spraw. Art. 14 § 2 kpa stanowi, że cyt.: „Sprawy mogą być załatwiane ustnie, telefonicznie, za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2020 r. poz. 344) lub za pomocą innych środków łączności, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie. Treść oraz istotne motywy takiego załatwienia powinny być utrwalone w aktach w formie protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji”.

Przyczyna: nierzetelne dokumentowanie podjętych przez organ czynności w prowadzonych postępowaniach. Z wyjaśnień Kierownika OPS w Ożarówicach wynika, że cyt.: „(...)nie posiadamy notatek służbowych z ustnych bądź telefonicznych informacji o zapewnieniu czynnego udziału w postępowaniu oraz możliwości wypowiedzenia się przez strony zgodnie z art.10 i art.79 KPA. Notatki te nie były sporządzane z powodu braku czasu. Każdy z pracowników OPS jest obciążony licznymi zadaniami. W OPS pracuje od 1 lipca br. zaledwie

²³ Postępowanie nr ŚR.4701.18.110.22, ŚR.4700.18.96.22, ŚR.4702.17.171.21, ŚR.4702.17.184.21, ŚR.4702.17.186.21, ŚR.4702.18.183.22, ŚR.4702.18.120.22, ŚR.4702.17.193.21.

8 pracowników w tym 3 pracowników socjalnych, którzy nie mogą zajmować się zadaniami innymi niż te, które są określone w ustawie o pomocy społecznej. W kontrolowanym okresie w dziale świadczeń rodzinnych i wychowawczych pracowało 2 pracowników. Do maja br. dział ten realizował również świadczenia wychowawcze tzw. 500+ . Od stycznia br. realizował również dodatek ośłonowy. Od 1 lipca br. mając na uwadze zmianę siedziby dokonano reorganizacji. Jeden pracownik z działu świadczeń rodzinnych przeszedł do działu księgowości, gdyż główna księgowa w tym dziale była sama, brak zastępstwa oraz fakt, że za 1.5 roku nabędzie prawa emerytalne Kierownik podjął decyzję o przeniesieniu i zatrudnił jeszcze jedną osobę do działu świadczeń rodzinnych ale do biura obsługi klienta. Pracownicy w tym dziale wzajemnie się zastępują. Od sierpnia br. narzucono na OPS-y wiele dodatkowych zadań tj. dodatek węglowy, dodatek dla gospodarstw domowych, dodatek elektryczny potwierdzanie prawa do dodatku węglowego we wnioskach o węgiel. Konieczność szybkiej realizacji omawianych dodatków spowodowała, że nie było możliwości zatrudnienia w tak błyskawicznym tempie pracownika samorządowego na stanowisko urzędnicze. Obecnie każdy z pracowników tut. Ośrodka ma nałożone dodatkowe zadania związane z realizacją wskazanych dodatków." Skutek: niedopełnienie przez Organ obowiązku wynikającego z art. 14 Kpa.

Przypadki nieprawidłowego ustalenia dochodu członków rodziny przy ustalaniu prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego.

1. W przypadku postępowania administracyjnego²⁴ organ właściwy nieprawidłowo ustalił dochód rodziny wnioskodawcy **zaniżając** go o kwotę 4,50 zł miesięcznie. Kontrolujący ustalili wysokość dochodu na osobę w rodzinie wnioskodawcy na kwotę 538,42 zł miesięcznie, podczas gdy organ właściwy ustalił ten dochód na kwotę 533,92 zł. Błąd organu nastąpił w wyniku podwójnego odjęcia tej samej składki zdrowotnej w wysokości 108,00 zł „13-tej emerytury” osoby niepełnosprawnej w obliczeniach dochodów rodziny za 2020 r.

Przyczyna: Z wyjaśnień Kierownika OPS w Ożarowicach wynika, że cyt.: „W obliczeniach dochodu za 2020r. odjęto kwotę wszystkich składek na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości podanej przez ZUS tj. 1386 zł. Było to niedopatrzenie pracownika, gdyż na drugiej stronie odpowiedzi z ZUS dokonał wyliczeń kwoty netto 13 emerytury. Tut. Ośrodek nie wystąpił do ZUS o wskazanie składki zdrowotnej z 13 emerytury kierując się wyjaśnieniami Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Resort wyjaśniał, że jeśli w trakcie rozpatrywania wniosku okaże się że ustalenie dokładnej kwoty świadczenia pieniężnego nie będzie miało wpływu na przyznanie świadczeń (bo dochody rodziny są na tyle niskie, że ich wysokość jest poniżej kryterium dochodowego), to Ośrodek powinien uznać, że nie ma potrzeby wzywania wnioskodawcy do dostarczenia oświadczenia lub zaświadczenia. Przemawia za tym wyrażona w KPA zasada szybkości i prostoty postępowania. W związku z tym, że kwota składki zdrowotnej z 2020r. wynosiła 108 zł dla wszystkich emerytów tut. OPS nie wystąpił do ZUS o określenie tej kwoty. W swoich obliczeniach pomyłkowo wpisał kwotę brutto 13 emerytury. Jednak gdyby

²⁴ Postępowanie nr ŚR.4701.18.11.21

odjęt kwotę składki zdrowotnej z 13 emerytury to rodzina i tak się kwalifikowała do pobierania SZO. Wyliczenie: 15400 – 1200 - (1386-108)=12922 zł : 12 miesięcy : 2 osoby = 538,42 zł – dochód na osobę w rodzinie wynosił 538,42 zł.”

Skutek: ryzyko podjęcia nieprawidłowego rozstrzygnięcia.

Nieprawidłowości w decyzjach administracyjnych.

1. W 2²⁵ decyzjach przyznających prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, które odnosiły się do osoby uprawnionej, adresatami tych decyzji byli ich przedstawiciele ustawowi. Należy zaznaczyć, że przedstawiciel ustawowy nie jest stroną postępowania. Organ prowadzący postępowanie jest zobowiązany do wskazania, że adresatem rozstrzygnięcia jest osoba posiadająca przedstawiciela ustawowego.

Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarówicach cyt.: „Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, a dziecko nie ma zdolności do czynności prawnych i w związku z tym rodzic składa wniosek o zasiłek pielęgnacyjny i rodzic jako wnioskodawca otrzymuje decyzję przyznającą prawo do zasiłku pielęgnacyjnego. Poza tym art.107 KPA wskazuje jakie elementy zawiera decyzja i adresat jako taki nie jest wskazany. Więc nie jest to element obligatoryjny decyzji. Ponadto w literaturze wskazuje się, że” przyznając zasiłek pielęgnacyjny dziecku/osobie ubezwłasnowolnionej całkowicie – jako adresata decyzji wskazujemy rodzica/opiekuna prawnego i im doręczamy decyzję o przyznaniu świadczenia.(...)”

Skutek: Nieprawidłowe oznaczenie strony postępowania, niezgodnie z wymogami określonymi w art.107 § 1 pkt. 3) K.p.a.

2. W podstawie prawnej 16²⁶ decyzji administracyjnych przyznających prawo do świadczeń opiekuńczych (14 decyzji dot. zasiłku pielęgnacyjnego, 2 decyzje dot. świadczenia pielęgnacyjnego) OPS przywoływał artykuł ustawy o świadczeniach rodzinnych bez wyszczególnienia ustępu i punktu artykułu. Podstawa prawna decyzji administracyjnej zgodnie z art. 107 § 1 pkt 4 K.p.a. winna zawierać przywołanie wszystkich przepisów prawa formalnego jak i materialnego na których organ właściwy oparł swoje rozstrzygnięcie wraz ze wskazaniem konkretnych jednostek redakcyjnych oraz powołaniem publikatorów (Wyrok NSA z 10.10.2007 r., II GSK 177/07).

Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarówicach cyt.: „W podstawach prawnych decyzji przyznających podajemy art.16/art.17 ustawy o świadczeniach rodzinnych w całości, gdyż cały artykuł w całości odnosi się do zasiłku pielęgnacyjnego/świadczenia pielęgnacyjnego.”

Skutek: utrudnienie stronom weryfikacji podstaw prawnych, na których organ oparł wydane decyzje.

²⁵ Decyzja nr OPS.ŚR.4701.17.246.21 z dnia 20.07.2021r., OPS.ŚR.4701.18.161.22 z dnia 8.03.2022r.

²⁶ Decyzje wydane w ramach postępowań wg lp. z załącznika 3 tabela nr 2 pozycje: 1-2, 5-18.

3. W podstawie prawnej ¹²⁷ decyzji administracyjnej przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego OPS przywoływał przepis art. 17 ust. 5 pkt 1b) *ustawy materialnej*, który nie stanowi podstawy wydania tej decyzji. Podstawa prawna decyzji administracyjnej zgodnie z art. 107 § 1 pkt 4 *K.p.a.* winna zawierać przywołanie przepisów prawa formalnego jak i materialnego na których organ właściwy oparł swoje rozstrzygnięcie wraz ze wskazaniem konkretnych jednostek redakcyjnych oraz powołaniem publikatorów.

Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarówicach cyt.: „*W decyzji nr OPS.ŚR.4702.18.114.22 z dnia 2022.01.03 wystąpił błąd pisarski zamiast ust.5 powinno być ust.1 tj. Art 17 ust.1 pkt.1b.*”

Skutek: utrudnienie stronom weryfikacji podstaw prawnych, na których organ oparł wydane decyzje oraz postanowienia.

4. W podstawie prawnej wszystkich 33 kontrolowanych decyzji administracyjnych OPS nie podał pełnej nazwy *ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego* oraz jej aktualnego publikatora, stosując jedynie skrót: *kpa.* Powyższe stanowi naruszenie normy zawartej w art. 107 § 1 pkt 4 *Kodeksu postępowania administracyjnego*.

Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarówicach, cyt.: „*Użycie skrótu KPA jest powszechnie stosowaną formułą dla oznaczenia ustawy Kodeks Postępowania Administracyjnego. Skrótowy zapis w niczym nie zmienia mocy prawnej wydanej decyzji. Skrótowe formuły KPA stosuje większość organów administracji publicznej, nie wyłączając również sądów administracyjnych. Nie mniej jednak tutaj Ośrodek w przyszłości może zmienić stosowany skrót na pełną nazwę wraz z podaniem źródła.*”

Skutek: utrudnienie stronom weryfikacji podstaw prawnych, na których organ oparł wydane decyzje oraz postanowienia.

5. W podstawie prawnej 33 (100%) decyzji administracyjnych OPS wskazał art. 104 *ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego*²⁸, który odnosi się do trybu i sposobu rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu administracyjnym. Organ nie przywołał w podstawie prawnej ww. decyzji przepisu wynikającego z art. 32 ust. 2 *ustawy materialnej*, który daje organowi dyspozycję do stosowania przepisów *ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - K.p.a.*, które dotyczą spraw nieuregulowanych w ustawie o świadczeniach rodzinnych.

Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarówicach, cyt.: „*Postępowanie administracyjne co do zasady oparte jest na przepisach Kodeksu Postępowania Administracyjnego- jak np. zasady ogólne, terminy, wezwania, doręczenia. Przywołanie art.32 ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych w naszej ocenie nie ma istotnego znaczenia prawnego bowiem w postępowaniu i końcowej decyzji zawarte są przepisy materialnoprawne odnoszące się do podstaw wydawanych rozstrzygnięć wynikających z ustawy materialnej. Przywoływane są też właściwe przepisy KPA tj. art.104 odnoszący się do regulacji trybu i sposobu*

²⁷ Postępowanie nr ŚR.4702.18.84.21.

²⁸ t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm. (aktualnie: t.j. Dz. U. 2021 r., poz. 735 ze zm.) – zwana dalej K.p.a.

rozstrzygnąć sprawę w postępowaniu administracyjnym. Art.32 ust.2 dotyczy jedynie spraw nieuregulowanych w ustawie materialnej."

Skutek: brak kompletnej podstawy prawnej w decyzjach administracyjnych.

6. W 5 decyzjach administracyjnych przyznających wnioskodawcom prawo do świadczeń opiekuńczych organ właściwy w sposób niewyczerpujący uzasadniał faktyczne przyczyny, które stanowiły podstawę takiego rozstrzygnięcia:
- OPS w 4²⁹ prowadzonych postępowaniach, które zakończyły się wydaniem decyzji przyznających prawo do świadczenia pielęgnacyjnego oraz zasiłku pielęgnacyjnego w sytuacjach, gdy strona pobierała wcześniej te świadczenia w związku z uprzednio wydanym orzeczeniem o niepełnosprawności nie zawarł w uzasadnieniu decyzji informacji o motywach przyznania przysługujących stronom świadczeń bez zastosowania art. 24 ust. 2a ustawy materialnej.
 - OPS w 1³⁰ postępowaniu prowadzonym z wniosku o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego złożonego w dniu 1.02.2022 r., które zakończyło się wydaniem decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego od 25 stycznia 2021 r. zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy materialnej nie zawarł w uzasadnieniu decyzji informacji o motywach przyznania przysługujących stronie świadczeń za niepełny miesiąc oraz bez zastosowania art. 24 ust. 2a ustawy materialnej. Z wyjaśnień złożonych 2 grudnia 2022 roku przez Kierownika OPS z Ożarówicach wynika, że: *„W uzasadnieniu decyzji brak szczegółowej informacji dla strony o przyznaniu świadczenia pielęgnacyjnego, gdyż decyzja w całości uwzględnia żądanie strony i na podstawie art.107 par.4 KPA można odstąpić od uzasadnienia decyzji. Ponadto w toku postępowania administracyjnego strona dostarczyła świadectwo pracy i porozumienie stron w sprawie rozwiązania umowy o pracę z dniem 24.01.2022r. oraz złożyła stosowne oświadczenie . Składając osobiście w OPS wskazane dokumenty była poinformowana, że świadczenie pielęgnacyjne przysługuje jej od następnego dnia po rozwiązaniu stosunku pracy tj. od 25.01.2022r. ”*

W takich sytuacjach decyzja administracyjna winna zawierać wyczerpujące uzasadnienie faktyczne zgodne z wymogiem zawartym w art. 107 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego cyt.: *„uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, [...]”*. Obowiązkiem organu wydającego decyzję jest wyjaśnić stronie, w sposób szczegółowy i wyczerpujący, przyczyny, które spowodowały, że prawo do świadczeń rodzinnych przysługuje od określonej daty, tak by strona nie miała wątpliwości, co do przesłanek podjętego rozstrzygnięcia, a także by jego szczegółowość pozwoliła na zasadne wniesienie odwołania. Powyższe wynika również z zasady naczelnej postępowania administracyjnego tj. *zasady przekonywania* wyrażonej w art. 11 K.p.a., zgodnie z którą na organie administracji spoczywa

²⁹ Postępowania nr: ŚR.4702.17.178.21, ŚR.4701.17.172.21, ŚR.4701.18.51.21, ŚR.4701.18.84.21.

³⁰ Postępowania nr: ŚR.4702.18.104.22.

obowiązek wyjaśnienia stronom postępowania przesłanek, jakimi organ kierował się przy załatwieniu danej sprawy.

Przyczyna: brak dostatecznego uzasadnienia stronie motywów wydania decyzji administracyjnej.

Skutek: ryzyko braku przekonania adresata decyzji o słuszności podjętego rozstrzygnięcia.

7. W przypadku 26³¹ prowadzonych postępowań w wydanych decyzjach administracyjnych powołano numer wniosku niezgodny z numerem widniejącym na wniosku (znak sprawy) oraz w rejestrze wpływających wniosków prowadzonym przez OPS.

Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarówicach cyt.: „Rozbieżności dotyczące numerów unikatowych wniosków widniejących we wnioskach oraz rejestrze wpływających wniosków a numerami widniejącymi w decyzjach administracyjnych wynikają z faktu, iż każdy wniosek jest rejestrowany w systemie elektronicznym Familia i w nim przed wydaniem należy nadać nr urzędowy wniosku elektronicznie (system nadaje sam numery). Jako, że decyzja jest wydawana z systemu elektronicznego i szablon zawiera „słowo kluczowe”- nr wniosku- to w tej decyzji pojawia się nr z systemu. Aby wprowadzać nr wniosków z ręcznego rejestru należałoby ustalić w firmie ZETO czy jest taka możliwość. Nr w systemie nadawane są wg kolejności rozpatrywania i wydawania decyzji. System jest tak skonstruowany, że nie pozwala przejść do wydania decyzji jeżeli nie zostanie nadany nr urzędowy wniosku. Rozbieżna numeracja nie ma jednak wpływu na rozstrzygnięcia.”

Osoby odpowiedzialne za wykonywanie zadań z danego obszaru kontroli w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości:

Grzegorz Czapla - Wójt Gminy Ożarówice

Ewa Furtak - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach

C. Obszar kontroli:

Ocena prawidłowości i terminowości wypłacania świadczeń opiekuńczych

Ocena częściowa danego obszaru:

Działania podejmowane przez jednostkę w przedmiotowym zakresie pod względem kryterium legalności i rzetelności, oceniam **negatywnie**.

Na wyznaczoną ocenę wpływ miały nieprawidłowości w zakresie:

- wypłaty świadczenia przed skutecznym doręczeniem decyzji w 1 przypadku,
- podwójnie wypłaconych świadczeń w miesiącu maju 2022 r. w 11 przypadkach,
- wypłata dokonana niezgodnie z terminem określonym w decyzji administracyjnej w 11 przypadkach,

³¹ Postępowanie od 1-8, 10-27 wg. Lp. załącznika nr 3 Tabela nr 2.

Komórka wykonująca zadania z obszaru objętego kontrolą:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach.

Ustalenia, stanowiące podstawę do oceny:

W celu skontrolowania realizacji wypłat³², przyznanych stronom świadczeń opiekuńczych, przyjęto metodę polegającą na zweryfikowaniu w oparciu o: 18 decyzji przyznających prawo do świadczeń wydanych z upoważnienia Wójta Gminy Ożarowice, 3 decyzji wydanych przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Katowicach, 2 decyzje przekazane do realizacji przez inny organ, a także wyciągów bankowych, biorąc pod uwagę: terminowość i wysokość pierwszej, drugiej i ostatniej wypłaty należnych stronom świadczeń, w objętym kontrolą okresie.

Wypłaty przyznanych świadczeń opiekuńczych³³ były dokonywane po skutecznym doręczeniu stronie decyzji administracyjnej przyznającej świadczenia, niezwłocznie po otrzymaniu decyzji wydanej przez SKO w Katowicach oraz przekazanej do realizacji przez inny organ.

Na podstawie skontrolowanych wniosków o ustalenie prawa do świadczeń opiekuńczych oraz w oparciu o załącznik nr 3 do projektu wystąpienia kontrolnego (tabela nr 2) oraz załącznik nr 4 (tabela nr 3) ustalono, że OPS wypłacił przyznane świadczenia osobom do tego uprawnionym, we wskazanej przez nich formie tj. na rachunek bankowy wskazany przez wnioskodawcę we wniosku oraz w jednym³⁴ przypadku w kasie banku Spółdzielczego w Świerklańcu z filią w Ożarowicach. W 11 prowadzonych postępowaniach należne świadczenia zostały wypłacone niezgodnie z terminem określonym w decyzji przyznającej prawo do świadczeń opiekuńczych oraz niezgodnie z przepisami ustawy materialnej. W pozostałych 12 prowadzonych postępowaniach wypłata świadczeń nastąpiła zgodnie z terminem określonym w decyzji oraz zgodnie z ustawowymi terminami, określonymi w art. 26 ust. 1 *ustawy materialnej*.

Szczegółowe zestawienie określające wysokość i terminy wypłat świadczeń opiekuńczych przedstawiono w załączniku nr 4.

W wyniku przeprowadzonej weryfikacji prawidłowości i terminowości wypłacania świadczeń opiekuńczych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku 1³⁵ postępowania wypłata pierwszego należnego stronie świadczenia została zrealizowana przez OPS w Ożarowicach przed skutecznym doręczeniu stronie decyzji administracyjnej. Powyższe stanowi naruszenie art. 110 § 1 *K.p.a.*, który stanowi, że cyt.:

³² Załącznik nr 4, tabela nr 3 – wypłata zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego.

³³ Z wyłączeniem decyzji wydanej w postępowaniu nr ŚR.4702.18.104.22.

³⁴ W postępowaniu nr ŚR.4701.18.94.22 w decyzji nr OPS.ŚR.4701.18.131.22 z 26.01.2022 r.

³⁵ W postępowaniu nr ŚR.4702.18.104.22 w decyzji nr OPS.ŚR.4702.18.138.22 z 10.02.2022 r.

„organ administracji publicznej, który wydał decyzję, jest nią związany od chwili jej doręczenia lub ogłoszenia, o ile kodeks nie stanowi inaczej”.

Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarowicach cyt.: *„Decyzja nr OPS.ŚR.4702.18.138.22 została wydana w dniu 10.02.2022r. tj. w dniu wypłaty pozostałych świadczeń dla klientki. Nie było już możliwym wypłacenie jej również świadczenia pielęgnacyjnego. Musiałaby czekać do następnego miesiąca. Jednak biorąc pod uwagę trudną sytuację klientki (niepełnosprawność trójki dzieci) pierwsze świadczenie wypłacono w najbliższym możliwym terminie płatności tj. 15 lutego br. Decyzja została wysłana niezwłocznie tj. 11.02.2022r. Ale z uwagi na sytuację pandemiczną (w tym czasie było bardzo wiele zachorowań - kolejna fala epidemii) przesyłka dotarła do klientki dopiero 4.03.2022r. Decyzja nr OPS.ŚR.4702.18.138.22 wydana w dniu 10.02.2022r. została wysłana w dniu 11.02.2022 r., a pierwsze świadczenie wypłacono w najbliższym możliwym terminie płatności tj. 15 lutego br. ze względu na dobro klientki – matki niepełnosprawnych trojaczków, dla której świadczenie pielęgnacyjne i zasiłki pielęgnacyjne stanowiły jedyne dochód. Przemawia za tym również wyrażona w Kodeksie Postępowania Administracyjnego zasada szybkości postępowania. Opóźnienie w dostarczeniu przesyłki listowej tj. wskazanej decyzji, leżało po stronie operatora pocztowego nie zaś tut. Organu (Placówka Poczтовая w Świerkłańcu tłumaczyła opóźnienia w dostarczaniu przesyłek wzrostem liczby zachorowań na Covid-19 wśród listonoszy)”.*

Skutek: naruszenie art. 110 § 1 K.p.a.

2. W przypadku 11³⁶ postępowań wypłacono należne świadczenia za maj 2022r. zgodnie z terminem określonym w decyzji tj. 10 maja 2022r. Powyższe świadczenia ponownie wypłacono tym samym świadczeniobiorcom 25 maja 2022 r.

W związku z podwójnymi wypłatami tego samego świadczenia, OPS postanowił zaliczyć wypłatę należnego stronom świadczenia wypłaconego 25 maja 2022 r. na poczet wypłaty za czerwiec 2022 r.

Przyczyna: błąd pracownika i brak należytego nadzoru w zakresie wypłacanych świadczeń opiekuńczych finansowanych ze środków budżetu państwa, wypłaconych w nadmiernej wysokości w wyniku podwójnego wypłacenia świadczeń tym samym wnioskodawcom. Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarowicach cyt.: *„W dniu 25.05.2022r. Księgowa omyłkowo zamiast pobrać z systemu Familia listę nr 0064 ponownie pobrała listę nr 0054, która to lista dotyczyła świadczeń rodzinnych. W ten sposób w m-cu maju świadczeniobiorcy z terminem płatności 10 otrzymali przelewy na konta podwójnie. Dokonano weryfikacji i osobom, którym dane świadczenie przysługiwało w m-cu czerwcu br. zaliczono ten przelew na poczet świadczenia za czerwiec br. Wszyscy świadczeniobiorcy zostali o tym fakcie poinformowani telefonicznie.”.* „Wszystkim osobom wskazanym we wniosku, które

³⁶ W postępowaniach nr: ŚR.4702.17.189.21, ŚR.4702.18.84.21, ŚR.4702.18.104.22, ŚR.4702.17.171.21, ŚR.4702.17.184.21, ŚR.4701.18.11.21, ŚR.4701.17.172.21, ŚR.4701.17.208.21, ŚR.4701.18.15.22, ŚR.4701.18.16.22, ŚR.4701.18.121.22.

otrzymały podwójną wypłatę w m-cu maju br., tj. 10 i 25, zaliczono wypłatę z dnia 25 maja na poczet należnych świadczeń w czerwcu. W załączeniu notatka służbowa z dokonanej weryfikacji i kserokopie dowodów dokonanych zwrotów”.

Skutek: ryzyko pobrania dotacji pochodzącej z budżetu państwa w nadmiernej wysokości, wypłata dokonana niezgodnie z terminem określonym w decyzji administracyjnej oraz naruszenie art. 26 ust 1 ustawy materialnej.

Osoby odpowiedzialne za wykonywanie zadań z danego obszaru kontroli w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości:

Grzegorz Czapla - Wójt Gminy Ożarówice

Ewa Furtak - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach

Terminowości przekazywania spraw do Wojewody Śląskiego

W okresie objętym kontrolą 2 wnioski o ustalenie prawa do świadczeń opiekuńczych zostały przekazane Wojewodzie Śląskiemu celem ustalenia czy w ww. przypadkach mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Wnioski zostały poddane ocenie. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że ww. wnioski przesłano Wojewodzie Śląskiemu niezwłocznie, tj. następnego dnia po ich złożeniu w Ośrodku.

IV. Uwagi i zalecenia pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami polecam

1. W podstawach prawnych wydawanych upoważnień do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych powoływać szczegółowo przepisy stanowiące podstawę do powyższych czynności.
2. Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń opiekuńczych wnoszone przez strony drogą elektroniczną opatrywać datą pokrywającą się z dniem wystawienia dowodu otrzymania, w rozumieniu art. 41 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych.
3. Uchyłać decyzje administracyjną przyznającą prawo do świadczenia opiekuńczego decyzją administracyjną z mocą obowiązywania od dnia jej wydania ze skutkami na przyszłość, zgodnie z zasadą *ex nunc*.
4. Każdorazowo utrzymywać w aktach sprawy w formie protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji potwierdzenie o zawiadomieniu strony o przyczynach przewidywanej odmowy przyznania prawa do świadczenia opiekuńczego oraz zapewnieniu jej czynnego udziału w postępowaniu i wypowiedzeniu się, co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.
5. Przy ustalaniu dochodu na członka rodziny każdorazowo odliczać od kwoty dochodów opodatkowanych podatkiem dochodowym od osób fizycznych właściwą wysokość dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów tzw.: „13 emerytury”.

6. W decyzjach administracyjnych ustalających prawo do zasiłku pielęgnacyjnego osobie uprawnionej do świadczenia będącej osobą małoletnią, jako adresata decyzji wskazywać osobę uprawnioną wraz ze wskazaniem przedstawiciela ustawowego, który w jej imieniu działa w postępowaniu, zgodnie z art. 107 *K.p.a.*, w związku z art. 16 ust. 2 pkt 1 i 2 i art. 16 ust. 3 *ustawy o świadczeniach rodzinnych*.
7. W podstawach prawnych decyzji administracyjnych powoływać szczegółowo przepisy zarówno prawa formalnego, jak i materialnego, na których organ oparł rozstrzygnięcia wraz z powołaniem właściwych i kompletnych jednostek redakcyjnych, powoływaniem publikatorów oraz pełnych nazw przywoływanych ustaw.
8. Wzmocnić nadzór nad pracownikami odpowiedzialnym za przygotowanie decyzji administracyjnych w zakresie:
 - sporządzania decyzji administracyjnych tak, by w ich uzasadnieniu faktycznym w sposób precyzyjny i wyczerpujący wyjaśnić stronie, co legło u podstaw rozstrzygnięcia wraz ze wskazaniem faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej,
 - powoływania w decyzjach administracyjnych numerów wniosków zgodnych z numerami w rejestrze wpływających wniosków prowadzonym przez OPS.
9. Wypłacać należne stronie świadczenia po skutecznym doręczeniu stronie decyzji administracyjnej.
10. Każdorazowo wypłacać należne stronie świadczenia zgodne z terminem określonym w decyzji administracyjnej i art. 26 *ustawy materialnej*.
11. Zwiększyć nadzór nad pracownikami odpowiedzialnymi za wypłatę świadczeń opiekuńczych w zakresie wypłacania środków pochodzących z budżetu państwa.

V. Pouczenie

Oczekuję przedstawienia przez Pana w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o wykonaniu zaleceń lub sposobie wykorzystania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Z up. WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

Marcin Czarzecz

~~Dyrektor Wydziału Rodzin i Polityki Społecznej~~

Podpis Kierownika komórki ds. kontroli

Pan
Grzegorz Czapla
Wójt Gminy Ożarówice

INFORMACJA O DOKONANYCH ZMIANACH
dotyczących oczywistej omyłki i dodatkowego wyjaśnienia
w treści projektu wystąpienia pokontrolnego z kontroli przeprowadzonej w Gminie Ożarówice

Na podstawie art. 41 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011r. o kontroli w administracji rządowej¹, przekazuję Panu informację o sprostowaniu oczywistej omyłki na str. 11 treści projektu wystąpienia pokontrolnego z dnia 17 stycznia 2023 r. oraz dodaniu na str. 20 ww. projektu dodatkowego wyjaśnienia Kierownika OPS w Ożarówicach.

W obszarze kontroli B. Postępowanie administracyjne:

- na str. 11 jest: „Decyzją administracyjną² przyznającą prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do tego świadczenia przyznano na podstawie art. 16a ustawy materialnej, tj. córce z tytułu sprawowania opieki nad ojcem.”,
- na str. 11 winno być: Decyzją administracyjną³ przyznającą prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do tego świadczenia przyznano na podstawie art. 16a ustawy materialnej, tj. żonie z tytułu sprawowania opieki nad mężem.”

W obszarze kontroli C. Ocena prawidłowości i terminowości wypłacania świadczeń opiekuńczych:

- na str. 20 jest: „Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarówicach cyt.: „Decyzja nr OPS.ŚR.4702.18.138.22 została wydana w dniu 10.02.2022r. tj. w dniu wypłaty pozostałych świadczeń dla klientki. Nie było już możliwym wypłacenie jej również świadczenia pielęgnacyjnego. Musiałaby czekać do następnego miesiąca. Jednak biorąc pod uwagę trudną sytuację klientki (niepełnosprawność trójki dzieci) pierwsze świadczenie wypłacono w najbliższym możliwym terminie płatności tj. 15 lutego br. Decyzja została wysłana niezwłocznie tj. 11.02.2022r. Ale z uwagi na sytuację pandemiczną (w tym czasie było bardzo wiele zachorowań- kolejna fala epidemii) przesyłka dotarła do klientki dopiero 4.03.2022r.

Skutek: naruszenie art. 110 § 1 K.p.a. ”.

- na str. 20 winno być: „Przyczyna: zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika OPS w Ożarówicach cyt.: „Decyzja nr OPS.ŚR.4702.18.138.22 została wydana w dniu 10.02.2022r. tj. w dniu wypłaty pozostałych świadczeń dla klientki. Nie było już możliwym wypłacenie jej również świadczenia pielęgnacyjnego. Musiałaby czekać do następnego miesiąca. Jednak biorąc pod uwagę trudną sytuację klientki (niepełnosprawność trójki dzieci) pierwsze świadczenie wypłacono w najbliższym możliwym terminie płatności tj. 15 lutego br. Decyzja została wysłana niezwłocznie tj. 11.02.2022r. Ale z uwagi na sytuację pandemiczną (w tym czasie było bardzo wiele zachorowań-

¹ t.j. Dz.U. z 2020, poz. 224.

² decyzja nr OPS.ŚR.4702.18.23.21 z 7.10.2021 r.

³ decyzja nr OPS.ŚR.4702.18.23.21 z 7.10.2021 r.

kolejna fala epidemii) przesyłka dotarła do klientki dopiero 4.03.2022r.

Decyzja nr OPS.ŚR.4702.18.138.22 wydana w dniu 10.02.2022r. została wysłana w dniu 11.02.2022 r., a pierwsze świadczenie wypłacono w najbliższym możliwym terminie płatności tj. 15 lutego br. ze względu na dobro klientki – matki niepełnosprawnych trojaczków, dla której świadczenie pielęgnacyjne i zasiłki pielęgnacyjne stanowiły jedyny dochód. Przemawia za tym również wyrażona w Kodeksie Postępowania Administracyjnego zasada szybkości postępowania. Opóźnienie w dostarczeniu przesyłki listowej tj. wskazanej decyzji, leżało po stronie operatora pocztowego nie zaś tut. Organu (Placówka Poczтовая w Świerkłańcu tłumaczyła opóźnienia w dostarczaniu przesyłek wzrostem liczby zachorowań na Covid-19 wśród listonoszy).

Skutek: naruszenie art. 110 § 1 K.p.a. ”.

W związku z powyższym przekazuję Panu poprawioną treść projektu wystąpienia pokontrolnego oraz informuję, iż zgodnie z treścią art. 41 ust. 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011r. o kontroli w administracji rządowej⁴ sprostowanie nie ma wpływu na bieg terminu zgłoszenia zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego.

Dyrektor Wydziału
Marcin Chroczcz

⁴ t.j. Dz.U. z 2020 poz. 224